

DOMOVINA

Iskaja vsaki petek v tednu. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 50 kr. temeljne priložbine ter od vsake petit-vrste po 10 kr. za vsakokrat; za večje inserate, kakor tudi za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 3 gld., pol leta 1 gld. 50 kr., za četrt leta 80 kr., katera naj se pošilja: Upravištvu „Domovine“ v Celji.

Deželni proračun, ali kaj vzdržujemo Slovenci Nemcem.

Naši klici: Proč od Gradca, proč od Nemcev! niso morda le političnega pomena, temuč leži v tem geslu obup nad našo gospodarsko bedlo. Naš slovenski kmet krvavi pod težo davčnih bremen, katera prispeva največ le Nemcem in njihovi udobnosti in bliščobi, ne da bi imel on sam ali naš del dežele od tega kakšnih zdatnih koristi.

Slovenci smo v deželi le drevo, na katerem se redijo nemške zajedalke, od katerega rabijo tudi senco in sad, za naš razvoj ali obstoj pa se niti najmanj ne brigajo.

To nam kaže zopet letošnji deželni proračun, katerega je razvila in odobrila nemška večina dne 18. t. m. v štajarskem deželnem zboru — v odsotnosti slovenskih poslancev.

V nastopnem podamo ves proračun, na koncu pa hočemo povedati, katere svote se porabijo samo Nemcem v prid, ne da bi se količkaj oziralo na slovensko tretjino prebivalstva, dasi nas pri prispevanju vedó poiskati.

Proračun za leto 1899 znaša 8,104,772 gld. s kreditom v znesku 606,815 gld. pa znaša svoto 8,711,787 gld. V pokritje stoji temu nasproti samo 4,987,691 gld.; tako, da znaša primanjkljaj 3,723,896 gld., za katero pokritje se dovoli pobiranje zvišanih deželnih naklad na pivo in žgane pijače.

Proračun je višji od lanskega za 382.000 gld., ter pripade od tega zvišanja na deželno oskrbnništvo svote 99.000 gld., na deželno kulturo 660.000 gld. in na pouk 197.000 gld. V tolažbo pa so nam povedali deželni očetje, da imamo za prihodnja leta pričakovati — zvišanje proračuna in stopnjevanje deželnih doklad za sedem odstotkov!

V posamezne svote se ta denar tako le razdeli:

Za deželni zastop 20.010 gld. Za deželno oskrb 287.047 gld., pokritje 34.163 gld., primanjkljaj — 252.804 gld. Za odgonstvo (šub) 25.056 gld., pokritje 10.000 gld., primanjkljaj — 252.884 gld. Za stanovanja žandarmeriji 26.240 gld. Za prisilne zavode 63.470 gld., pokritje 69.985 gld., preostanek 6515 gld. Za prehranitev štajarskih prisiljencev 36.696 gld., pokritje 3848 gld., primanjkljaj 32.848 gld. Za naturalna oskrbovališča (potujoče obrtne delavce) 114.690 gld. Za požarne brambe 5176 gld. Za gradbe cest in železnic 169.150 gld., pokritje 4960 gld., primanjkljaj — 164.190 gld. Za regulacije rek 162.860 gld., pokritje 70.600 gld., primanjkljaj — 92.160 gld. Za kmetijsko poskuševališče Oberhof-Buchau 22.408 gld., pokritje 14.800 gld., primanjkljaj — 8408 gld. Za kmetijsko-kemično poskuševališče v Mariboru 4380 gld., pokritje 2000 gld., primanjkljaj — 2380 gld.; za enaki zavod v Gradcu 5470 gld., pokritje 3750 gld., primanjkljaj — 1720 gld. Zaklad za povspesjevanje vinoreje 73.806 gld., katera potrebščina pa se je tudi pokrila. Za druge (?) izdatke 105.074 gld., pokritje 11.675 gld., primanjkljaj — 33.999 gld. (!) Za ustanove in štipendije 29.741 gld., pokritje 1266 gld., primanjkljaj — 28.475 gld. Prispevki za izobraževalne (?) zavode 17.250 gld., pokritje 3000 gld., primanjkljaj — 14.250 gld. Prispevki za znanstvo in umetnost 14.419 gld. Podpora celjski nemški mestni godbi 50 gld., za vzdrževanje mestne razvaline celjskega gradu 200 gld. Za prenovljenje cerkve v Pöllauberg 2500 gld. Za prazgodovinsko izkopavanje na Štajarskem 1000 gld.

Nadalje se proračuni: Za dež. muzeum „Joaneum“ 64.552 gld., pokritje 4710 gld., primanjkljaj — 59.842 gld. Za dež. risarsko akademijo 7433 gld. Za dež. višjo realko v Gradcu 47.277 gld., pokritje 9242 gld., primanjkljaj — 38.035 gld., za dež. višjo gimnazijo v Ljubnem

4067 gld., za deželno gimnazijo v Ptuj 19.435 gld., pokritje 6330 gld., primanjkljaj — 13.105 gld. Za gospodarsko deželno srednjo šolo v Brucku 3646 gld., pokritje 2625 gld., primanjkljaj 1021 gld. Za dež. meščanske šole 50.953 gld. Za dež. gluhonemnico 43.072 gld., pokritje 16.586 gld., primanjkljaj 26.486 gld. Za dež. podkovski in živinozdravniški zavod 17.158 gld., pokritje 15.975 gld., primanjkljaj 1183 gld. Telovadnice 12.845 gld., pokritje 7453 gld., primanjkljaj 5392 gld. Dež. kmetijska šola v Grottenhofu 33.757 gld. Dež. sadjarska in vinorejska šola v Mariboru 28.889 gld. Dež. rudniška šola v Ljubnem 13.290 gld. Dež. šolski zalog (za učiteljske plače) 1.941.200 gld. Prispevki za ljudske šole 1.494.849 gld.

Dež. bolnišnica v Gradcu 274.425 gld., (po pokritju preostane 2691 gld.) Porodišče 21.730 gld. Stroški za najdenišnico 36.270 gld. se pokrijejo, dočim preostane pri norišnicah 48.469 gld. Pri dež. hiralnicah se pokrijejo stroški 152.099 gld. Za dež. ubožni zaklad prispeva dežela 902.838 gld.

Tako je še nekaj drugih naprav, pri katerih pa se izdatki s prejemki krijejo.

Za stavljenje koz 20.000 gld., za druge zdravniške izdatke 30.100 gld. Za aktivne in pasivne obresti 440.758 gld. (pokritje 239.228 gld.)

Pri kopališču Slatina je preostalo 25.312 gld., pri Dobrni pa 9700 gld.

Preostalo je deželi nadalje pri nekih posestvih v Gradcu 318 gld., pri dež. gozdih 54.890 gld., pri godbeni licenci 19.560 gld., pri taksah za lovske liste 24.500 gld., pri carini 161.758 gld.

Za dež. pokojninski zaklad se proračuni 119.602 gld., za zaklad dež. ognjegasilstva 24.220 gld., za povspesjevanje Raiffeisenovih posojilnic 3140 gld.

Dovoli se deset štipendij po 100 oziroma 80 gld. za višjo gimnazijo v Celju, 2000 gld. za

LISTEK.

Ciganka.

Izvirna povest.
(Spisal Dragotin Vrenko.)
IX.

Kraj gozda, ki leži za vasjo Orehovica, so imeli zopet Cigani svoje taborišče. Dva suha konja sta se leno pasla po redki travi in odganjala nadležne muhe. Pod vozom, ki je bil z umazaniam in z mnogimi zaplatami zakrpanim platnom pokrit, je naglo sopol velik črn pes v vročini jasnega poletnega dne. Vse je bilo tiho in mirno okoli, le tam v gosti sencí košatega drevesa, malo oddaljeno od voza, se je slišal kratek pogovor med dvema osebam. Star Cigan je ležal na hrbtu v mehkem mahu in malomarno gledal v zrak za sivimi oblaki, ki so se spuščali iz njegove pipice. Klobuk mu je padel nazaj in videli so se dolgi, razmršeni in že precej osiveli lasje, ki so večidel zakrivali gosto zgubančeno čelo; izpod gostih obrvi pa so se svetile črne in žive oči. Njegov obraz je bil zelo upadel in sploh je njegova zunanost pričala o precejšnji starosti. Poleg njega je sključeno sedela stara

Ciganka; podpirala si je suho brado in nepremično zrla pred se v tla; njena koščena postava in semtertam že sivi lasje so bili jasen dokaz, da se ne šteje več k mladim in da je najhitreje žena starega Cigana.

Nekaj časa sta oba molčala. Potem izpregovori Ciganka in vpraša:

„Ali pa tudi za gotovo veš, da se ne motiš? Znabiti je kakšna druga deklica!“

„Ni mogoče, da bi se motil!“ trdi stari in se nevoljen malo po konci zravna. „Trikrat sem jo videl in vsakokrat sem jo tako natanko pogledal, da imam še sedaj njen obraz pred seboj; in, da ti pravim, tako enaka je svojim sestram kot nov krajcar umazanemu; kožo ima namreč belo, in kar je najbolj čudno, modre oči.“

„Modre oči, praviš? To je res čudno.“

„Da, modre; pa to me ne moti. Saj sem v neki krčmi tudi zvedel od starega dedca, da ima Migolič rejenko, ki je tako okoli sedemnajst let stara; leta se vjemajo. Tudi na gospo Migoličevo se še vem spominjati in zlahka sem jo spoznal, ker je še vedno taka, kakoršna je bila.“

„Kaj pa njeno ime? Krstili so jo za Marijo in jaz sem ji takrat rekla Marijica. Mogoče, daso ime premenili,“ pravi Ciganka in v enomer gleda v tla.

„Ne, ne bo; Marica ji je ime in to sem po naključju zvedel. Ko se me je enkrat v veži tako prestrašila, jo je tisti mladi mož po imenu poklical.“

„Kdo je le tisti fant, ki ima tako pravico do nje, da sam z njo okoli hodi?“

„Tega nisem mogel zvedeti. V mestu nisem povprašal, zunaj mesta pa ljudje nič ne vedo o tem. Mogoče, da je njen ženin in pač ponosen sme biti na tako zalo nevesto,“ pristavi stari z nekim smehom.

Starka je zopet utihnila in tudi on ni več govoril. Sem od vasi se je bližala mlada Ciganka in prinesla nekaj živeža. Takoj je morala narediti ogenj in pripraviti borno kosilo, katero je pa šlo nerazvajenim želodcem dobro v slast.

Ko se je stari Cigan okrepčal, se napoti v bližnjo krčmo, kjer so že trije Cigani in njegove družbe z godbo razveseljevali pričujoče goste. Vsede se za prazno mizo, pokliče krčmarja k sebi in ga poprosi, naj mu prebere listek, katerega je izvlekel iz žepa. Vidno se mu je razvedrilo lice, ko je slišal vsebino, in slastno je shranil umazan list v žep. Čez nekaj časa se je vrnil v svoj tabor.

nemški „Studentenheim“ v Celju ter po toliko pruskima društvoma „Südmark“ in nemški „Schulverein“.

Oglejmo si v koliko smo pač Slovenci teh velikanskih postulatov deležni!

Ne gledé na to, da se tudi v napravah, katere imamo razun Nemcev vsaj deloma tudi mi, gleda na nas prav mačehinje, prezrejo nas po največ popolnoma. V razdelju tretjine nas poznajo samo pri prispevanju, pri deljenju smo jim drobni procenti ali pa celo — atomi, katerih ne vidijo.

Požarne brambe si moramo Slovenci sami vzdržavati, pri nas so tedaj „prostovoljne“, le nemška gospoda svoje plača — tudi z našim denarjem.

Kmetijskih poskuševališč Slovenci nimamo, pač pa pomagamo vzdrževati ono v Oberhotu za Nemce, ki stane letnih 22.408 gld. Naš kmet je prepuščen svoji bistroumnosti; poskuša sam na svoji zemlji, dokler ne — omaga.

Lahko rečemo, da nimamo nič od deželne kulture po 105.074 gld., nič od 29.741 gld. za ustanove in štipendije, nič od 17.250 gld. za izobraževalne zavode, nič od 14.419 gld. za znanstvo in umetnost, ker so te naprave Slovincem, ali zaradi jezikovnega razmerja ali pa zbok nemške birokracije nepristopne. Kedaj se je za prenovljenje slovenske cerkve podelilo 2500 gld., kakor za ono v Pöllanbergu? Kaj nam koristi v historičnem pomenu dež. muzej, kateri stane 64.552 gld.? Saj tajijo Nemci vsako našo zgodovinsko pravo. Kaj imamo od 7433 gld. za risarsko akademijo, kaj od višje realke v Gradcu, ki stane 47.277 gld., kaj od višje gimnazije v Ljubnem za 4067 gld.? Ptujška gimnazija se pri popointvi le na željo poedinih nemških agitatorjev ni podržavila, a sedaj plačuje zanjo dežela 19.435 gld.! Slovenci nimamo od dežele niti enega razreda srednje šole.

Gozdarska šola v Brucku je samo za Nemce, rudniška šola v Ljubnem samo za Nemce, vse meščanske šole, ki stanejo 50.953 gld. so samo za Nemce! Devetnajst jih je, Slovenci nimamo niti ene! Podkovska šola je pristopna le Nemcem; samo graški gospodi za šport so telovadnice, ki stanejo deželo 12.845 gld. Potem pa ima še ta gospoda jahalnice, drsališča itd.

Za ceste in železnice je primanjkljaja 164.190 gld. Kaj imamo Slovenci od tega? Nemci imajo skoraj povsod okrajne ceste I. razreda, katere jim vzdržuje dežela, z deželo seveda tudi mi, naše ceste pa so občinske ali okrajne II. razreda, zdržujejo jih tedaj naši občinski in okrajni zastopi

Za regulacije rek je primanjkljaja 92.260 gld. Kdo pa se briga za našo Sotlo, Pesnico, Ščavnico, Dravinjo itd.? Pač briga se zanje slovenski kmet, ki v obupu vije roke, ko mu voda vsako leto poplavlja in odnaša vse pridelke!

Kdor računi, vidi lahko, koliko znaša naša tretjina pri vsaki posamezni postavki, izračuni

si pa tudi lahko, kaj imamo mi za naš tretjinski denar!

Milijone bi si vsako leto prihranili, ali bi pa vsaj imeli vsega, kar nam gre, kakor imajo to Nemci. Tako pa nimamo ne v glavi ne v žepu.

Ali ni tedaj le čin pravične samobrambe, ako neprestano kličemo — pa tudi delujmo za: Proč od Gradca, proč od Nemcev!

Nove politične zahteve avstrijskih Nemcev.

Združene nemške opozicijske stranke so odposlale svoje načelnike na Dunaj, da sestavijo skupne nacionalno-politične zahteve Nemcev, oziroma — nemških strank.

Te zahteve naj bi bile most za pomirjenje jezikovnih bojov v Avstriji. Toda kar so ti „izvoljenci“ nemškega naroda skrpučali, je predrzna nemška pljuska, izbruh mržnje do vseh nenemških narodnosti v državi.

Nemec pač ne more zatajiti svoje prirojene strasti za gonjo in tlačenje drugih rodov, germanska samoljubnost zaduši pri njemu vsak čut pravičnosti, naj pa pripada dotičnik nemški liberalni ali Wolfovi razgrajajoči stranki.

To so pokazale v svojih zahtevah tukaj združene nemške stranke.

Pač prežalostno za avstrijsko vladu, da mora poslušati narekovanje političnih blaznikov, od nacionalnih strasti pijanih rogoviležev! Če ne ve Thunova vlada za druga pota, kako rešiti državo, potem naj vrže veslo v stran ter obudi kes za zadnjo uro.

Če pa hoče vkljub jasnim veleizdajalskim nasvetom, da je rešitev v zveznem razmerju z Nemčijo, kakor govori osma točka nemških zahtev, slobodno ji veslati naravnost v naročje majki Germaniji, pomisli pa naj, da se večina avstrijskega prebivalstva, to smo Slovani, rajši rešimo poprej na tuje čolne, da, desetkrat rajši utonemo v globini razburkanih valov, nego bi se pustili privedi v sužnost naših kletih sovragov.

Hinavske zahteve govorijo o sredstvih, kako potegniti Avstrijo iz sedanjih homatij, ter bi naj bila ista: 1. da se pripoznajo Nemcem v Avstriji vse tiste predpravice, kakršne so uživali stoletja kot zajedalke v slovanskem mesu; 2. odklonijo naj se vsa narodnostna prizadevanja nenemških ljudstev; 3. na zveznem razmerju z Nemčijo držati se je Avstriji nerazrušno; zakaj za Nemce v Avstriji je preskrbljeno duševno in gmotno le, ako hodi Avstrija roko v roki s prusko zvezo.

Enaka veleizdajalna drznost je dovoljena le Nemcem. Tudi Rusija je zavezница Avstrije, vsekakor pa mnogo manj špekulativna in samoljubna, nego je Viljelmova država; toda kako bi nas pogledali, da bi se mi Slovani v Avstriji osokolili ter podali vladi sestavljeno zahtevo, da vidimo našo duševno in gmotno rešitev le če se

zaveže Avstrija hoditi nam na ljubo z velikim carstvom na severu — roko v roki.

Druga splošna točka govori o ureditvi jezikovnega vprašanja. Tudi tukaj so nemški zaupniki zelo popustljivi, zakaj nič drugega že sedaj več ne zahtevajo nego — nemški državni in armadni jezik! Posredovalni jezik vseh inštant mora biti nemščina, edino v nemščini se sme vršiti notranje uradovanje vseh uradov in oblastnij. Za nemščine nevede stranke se sme dovoliti — tolmač. Izjemno se pripoznajo samo Italijanom večje prednosti, ker so Italijani Nemcem zvesti zavezniki v zatiranju Slovanov v Avstriji, a neko plačilo pa vendar morajo zato tudi imeti. Vrana vrani ne izkljuje oči.

Pošteno so se pa kresnili po nosu nemški nesramneži v odstavku 6. svoje II. točke, češ, da je odpraviti zlorabo slaviziranja nemških krajevnih imen z neprikladnimi(?) ali izmišljenimi(?) slovanskimi imeni. Vprašamo pa gemanske klativiteze, kje se pačijo krajevna imena, ako ne baš od Nemcev med nami! Imena „Krottendorf“, „Schweindorf“ za Žabjak in Svino na Štajarskem, „Görjach“, „Asp“ za Gorjane in Zasip na Gorenškem itd. itd. ali se je misliti večje drznosti!

Vrhunec nemške ošabnosti se kopiči v III. članu, govoreč o narodnostnem razmerju posameznih kronovin. Spodnja in Gorenja Avstrija, Solnograška in Vorarlberško so takoj brezpogojno proglasili za nemške pokrajine, kjer nima drug jezik najmanjših pravic. Nekaj več milosti prepustijo Češki in Moravski, ter Tirolski z ozirom na Italijane.

Drugačno mero so raztegnili za Kranjsko kjer životari le po milosti in popustljivost Slovencev par odstotkov nemških renegatov.

Vendar zahtevajo, da je smatrati Kranjsko za dvojezično deželo, v kateri pa je za Nemce še posebno nežno skrbeti. Vsled tega je ustanoviti povsod izključno nemške ljudske šole z nemškimi šol. nadzorniki, kjer koli živi kakšen nemški pritepenec, srednje šole morajo biti seveda le nemške, posebno skrb pa da je še obračati nemški(?) meščanski šoli v Krškem.

Da se bo vedno dovolj nemških učiteljev in učiteljic izgojilo, ustanoviti mora dežela več štipendij na tujih nemških učiteljskih.

Na c. kr. nemški višji realki v Ljubljani se ne sme ničesar premeniti.

Skromni Nemci pa res niso!

Drugače seveda govorijo tam, kjer imajo Slovence v manjšini v deželi, kakor n. pr. pri nas na Štajarskem. Z ozirom na Štajarsko glasio se nemške zahteve: Gornje in Srednje Štajarsko — tedaj tudi cmureški, arveški in radgonski okraj — je izključno nemško ozemlje, kjer ima pravico edino nemščina. Človek bi pričakoval, da bodo po tako strogi razločitvi vsaj Spodnje Štajarsko pripoznali Slovincem. Pa niti to ne, nego proglašajo, da ostane nemščina tudi todi „landesüblich“, ker zaprtega slovenskega ozemlja baje na Spod. Štajarskem ni. Notranji jezik vseh uradov, ne izvzemši okrajnih

Večer se je bližal in preden se je storila popolnoma noč, so bili vsi Cigani zbrani okoli velike kositarske skledé; zabavali so se glasno v dobrodejnem večernem hladu z raznimi burkami. Pa kakor bi bila strela udarila med nje, so vsi utihnili, ko se je oglašil glavar, stari Cigan, in jim slovesno razložil, da dobijo znabiti že prihodnji dan novega uda, katerega morajo sprejeti z vso častjo v družbo. Enoglasno so vsi obljubili, da bodo ravnali po povelju svojega glavarja. Vprašati se niso upali, kdo pride in kak da bode novi gost. Kmalu potem so vsi smrčali v vozu in okoli voza ter spali sladko spanje človeka, ki ne skrbi, kaj bo jutri.

Solnce je drugo jutro že stalo na nebu ko se je stari Cigan odpravljal na pot v Reko. Bil je v svoji najlepši obleki in snažen, kolikor mogoče. Tam pa tam je še popravljal kaj na sebi, ko sta se z ženo pogovarjala poleg voza, potem pa se je napotil po beli cesti proti Reki.

Pri Migoliču je postajalo vse živahneje, tembolj, ker se je bližala porokā mladega para. Mirko je bil v uradu popolnoma razmišljen in komaj je pričakoval ure, da je letel domov k svoji Marici, ki se je v zadnjem času mnogo spremenila. Brez tiste divje strasti je letala vsa

srečna in neprenehoma vesela od sobe do sobe, tam nekaj popravljala, tukaj nekaj, šla v kuhinjo Ani pomagat, potem zopet k šiviljam, ki so ji delale lepe nove obleke. Tudi gospa je bila vsa srečna in pasla svoje oči na živahni Marici, katero je tako ljubila, kakor more le mati svojega edinega otroka ljubiti; na vse drugo je pozabila, tudi na starega Cigana, ki jo je nekaj časa tako plašil. Opominjala je časih v šali Marico, naj ne bo tako otročja sedaj, ko bo kmalu stopila v zakonski stan; a Marica je vedno obljubila, da se bo po poroki tako resno držala, kakor si nihče misliti ne more. Gospod Migolič je enakomerno ostal v svojem dnevnem redu in zadovoljno zrl na mlade, srečne ljudi. Stari Andrej se je moral pripravljati na potovanje, kamor ga bodeta vzela Mirko in Marica seboj.

Bilo je par dni pred poroko predpoldne, Mirko in Marica sta stala v salonu pri oknu; mnogo sta se imela pogovarjati pri tako imenitnem dogodku v njunem življenju; največ se je Marica veselila zaželjenega potovanja. Mirko je dobil od sodnije dopust za dalje časa in se je tudi radoval nad lepo svobodo in srečnim življenjem z Marico. Objel jo je okoli pasu in ji gledal v mile modre oči; ona pa je naslonila

svojo glavo na njegove prsi in sanjala sta o srečnih prihodnjih dneh. Gospa je bila pri svojem soprogu v drugi sobi. Kar se začujejo zunaj težki koraki, nekdo potrka, in preden se je Mirko oglašil, vstopi najmanj pričakovana, čudna oseba — stari Cigan. Počasno sname klobuk z glave in okorno, a nekako predrzno pozdravi Mirka, ki je spustil Marico in mu stopil par korakov nasproti.

„Kaj želite?“ vpraša Mirko osorno čudnega gosta; a strese se na celem telesu, ko zapazi, da se stari Cigan ni zmenil za njegovo vprašanje, temuč, da je z nekim zlobnim smehom na obrazu nepremično gledal Marico, ki se je malo iznenadena obrnila v stran. Neka grozna misel ga je prešinila; pamet mu je zastala, vsa kri mu je silila v srce, bled in prepaden je stopil korak nazaj in kakor da bi zadnje moči zbral, vpraša zopet jezno Cigana: „Kaj hočete tukaj?“ Potem se vsede utrujen na stol in globoko vzdihne; zdelo se mu je, da so ga sedaj zapustile vse moči.

Cigan vsega tega ni zapazil, ker je vedno zrl na Marico, ki mu je pa hrbet obrnila in tudi ni videla, kako se Mirko sam s seboj bojuje. Zdaj

šolskih svetov, mora biti nemški. Pri zunanjem uradovanju veljajo naj pravila: 1. Pri sodiščih je dopustno sestavljati vloge, zapisnike in izjave v obeh jezikih, rešitev napravi se stranki le tedaj slovenska, če stranka nemščine ne zna. 2. V civilnem postopanju, pri katerem so vdeležene nemške in slovenske stranke, je obravnava, zapisnik itd. samo v nemščini sestavljati. 3. V porotnih dvoranah je obravnavalni jezik nemški. Gledé obtožencev in prič, kateri ne znajo nemščine, prepuščeno je sodniku, da posreduje za sporazumljenje na primeren način. (Po nemških nazorih je bil „primeren način“ sporazumljenja tudi oni nečloveški slučaj pri porotni obravnavi v Celju, ko je predsednik odgovoril ob koncu obravnave v strahu koprnečemu obtožencu na vprašanje, kako se je obravnava završila: „Na gauge prideš!“).

4. Nemški trgi in nemška mesta po Spod. Štaj. imajo svoj šolski okoliš, kjer smejo biti ljudske in meščanske šole le nemške. Na vseh srednjih šolah (gimnazijah) na Spod. Štaj. je poučni jezik nemški, nemško slovenski gimnazijski razredi v Celju so odpraviti. 5. Notranji in zunanji jezik državnih uradov je nemški, posebno je pri dež. nadsodišču v Gradcu le nemščina veljavna. Nemški je tudi obravnavalni jezik deželne zbornice.

Tako se glasijo nemške upravljive ponudbe od konca do kraja za vse kronovine, najmanj dimnati pustijo koroške Slovence, katerih obstane skoraj popolnoma zanikajo.

Nemške zahteve so v označenem zmislu pravcata komedija, zasmehovanje državne ideje, nova zaušnica slovanski večini.

Ker pa može, ki sestavljajo enake kolobacije v imenu nemškega ljudstva, že davno ne smatramo treznim in resnim, je tudi njihov proizvod — mačur politične pijanosti.

Nemški — „državni“ jezik.

Razveljavljenje Gautschevih jezikovnih naredeb in razglasitev nemškega kot državnega jezika sta sedaj sladčici, s kojima zamore vlada ustreči nemškonacionalni bolezni, in ko izpolni to zahtevo, — pridejo druge na vrsto. Takšen je tekst, ki ga igrajo na svoj politični glasovir razposajeni nemški ljudje, narodi v Avstriji pa čakajo, kedaj se loti državni zbor pozitivnega dela, s katerim je država moralno dolžna skrbeti za obstoj svojih narodov, ki imajo poleg svojih dolžnosti do nje, tudi — svoje pravice! Tako je povsod in mora biti tudi — v Avstriji če so nje normalne razmere še zdrave in ne že do — jedra gnile!

Koliko stotisočakov požre leto za letom državni zbor in vojna uprava, od katerih plačujemo državljani ogromne davke v blagajne, koristni pa zadnja leta ne uživamo od njih nobenih! Slabost vlade je kriva, da so pri nas nastale take razmere, in nje nepredvidnost in prenaglje-

se obrne proti Mirku, ki si je glavo z roko podpiral, in ga vpraša:

„Ali ne stanuje tukaj gospod Migolič?“

„Da. Kaj hočete z gospodom?“ vpraša zopet Mirko s tresočim glasom in upre z vso silo svoje oči v dolgega Cigana.

Marica se je obrnila in pogledala bolj natančno zarjavelega, koščeneža moža, ki je zopet srpo zrl v njo, in skoraj glasno vzklikne, ko spozna v njem grdega predrzneža, kateri jo je v veži s svojim svitlim pogledom tako prestrašil. Jeza jo je zgrabila in stoprav, ko ga je mislila vprašati, kaj išče tukaj, stopi gospa v salon: Marica ji hiti naproti in z razžaljenim glasom tiho reče:

„Glejte, tukaj je tisti mož, ki me je zadnjič tako prestrašil v veži.“

Gospa je obledela pri teh besedah in pogledala Cigana; kolena so se ji šibila in na stol se je mogla upreti, da ni omahnila, ko je spoznala Maričnega očeta. Potegnila je Marico k sebi in se krepko oklenila njene roke.

„Menim, da me še poznate in tudi veste, kdo sem,“ pravi Cigan hudobno se smehljaje in stopi bliže k gospej. „Prišel sem po mojo hčer Marico, katero sem pred osemnajstimi leti tukaj pustil in bi jo zdaj rad nazaj imel.“

nost, sta provzročili — nemško rogoviljenje po zahtevah gori imenovanih v parlamentu.

Badeni, Gautsch in Thun bi nam bili lahko marsikaj pomogli v teku zadnjih petih let, da so bili sposobnejši državniki. In Nemci bi danes ne imeli toliko duška za svojo pretirano domišljavost!

Nemški državni jezik do sedaj ni še zakonitim potom proglašen za tacega, v istini pa vendar uživa že to veljavo; istotako niso jezikovne naredbe uveljavljene za celo državo, nego le za tri kronovine, v istini pa trpe vsled tega jezikovnega boja vsi narodi v Avstriji splošno, osobito pa na narodnogospodarskem polju in drugod nezmerno škodo. Je li potem čudno, da Avstrija zadnji čas nazaduje, da se na znotraj in na zunaj nemore razviti, kakor zahtevajo nje največje življenske koristi?!

Nemško mešane pokrajine naj iščejo svojo ravnopravnost zase, ne da bi celokupnost države trpela vsled njih bojevanja in od svojih poslancev naj volilci zahtevajo — če je njih pravica že tako teptana — da jo dosežejo. Nikakor pa ne smejo zaradi poedinih kronovin trpeti koristi cele države, kakor se sedaj to godi že par let!

Ravnopravnosti zahtevajo Nemci zase! [Mijim je ne maramo odrekati, ali ravnopravnost doseči moramo tudi mi Slovenci in Slovani sploh. Toda pot, po kateri ima vlada to izvesti, ni v skrbi poedinih narodov, nego v oni zakonodajnih faktorjev — državnega zbora in deželnih zborov. Tu ali tam, in treba je le resnega načrta, pa se da izvesti brez večletnega političnega boja, kakršen se je do zdaj pri nas bil!]

Nemški kot državni jezik v Avstriji se bode pač težko uzakonil, pa Nemci so se zanj zdaj baš zaradi tega v boj podali. Ako bode torej vlada odpravila in uredila jezikovne naredbe, vrgli ji bodo Nemci takoj zopet drugo poleno pod noge, in položaj bo z nova tak kot je bil prej! Mirnega delovanja in posvetovanja Nemci ne marajo, to se kaže v celem njihovem početju. Saj jim tudi ni nič za ugled države, če ta na zunaj kaj trpi! Zaradi malenkostnih interesov pahnili bi Nemci radi državo do razpada — da bi potem iskali drugod svoje države! Njih boj zaradi zgoraj navedenih točk ni prav za prav odkrit nego le pretveza, zato bo vladi poprijeti se primernejših sredstev, da uredi razmere, ki razjedajo sedaj ves organizem. Mi Slovani pa moramo stati kot trezni čuvaji na braniku za svoj obstanek.

Celjske novice.

(Imenovanje.) Pravni praktikant pri celjskem okrožnem sodišču, g. Fran Šumer, je imenovan avskultantom v področju graškega nadsodišča.

(Sokolov „jour fixe“.) Kakor je bilo že oglašeno, bode v soboto 27. t. m. v „Narodnem domu“ jour fixe „Celjskega Sokola“. Ker hoče

Mirko, ki je do sedaj sedel kakor kip pri mizi, se zgane, plane kvišku in srdito pogleda starega Cigana. Gospej se je vse vrtelo pred očmi, noge je niso več nesle in brez zavestna se zgrudi na stol. Marica preplašena zakriči na pomoč in vzdigne gospo. Stari Andrej in Ana prihitita in z Marico jo odnesejo v drugo sobo.

Zdaj pride gospod Migolič prestrašen v salon in strogo vpraša Cigana, kaj se predrzne v njegovi hiši iskati, Marica mu je že jokaje povedala, da je nek čuden mož v salonu in da je vprašal po neki Marici. Migolič je takoj vse uganil; vendar se je zelo raztogotil.

„Prosim, ne zamerite, gospod Migolič, da vas nadlegujem,“ pravi Cigan mirno. „Prišel sem po svojega otroka, katerega je moja žena pred osemnajstimi leti tukaj v hiši porodila in katerega ste vi vzgojili. Čudno se vam bo zdelo.“

„Da, čudno je, zelo čudno,“ mu prestreže Migolič besedo, „da še le čez osemnajst let svojega otroka iščete. Ali ste ga pa tudi meni izročili? Prišli ste po ženo in šli z otrokom vred, ko ste me opeharili in okradli; potem pa ste ga na skrivnem zopet pred moje duri položili, češ naj ga izredi, bom že pozneje prišel po njega, kadar bo odrasel in mi kaj koristil. Ali pa tudi

društvo to poletje prirediti več izletov, — zato je sklenilo, da bode sobotni jour fixe završil zabavne večere za to sezono. Reditelja skrbela sta vsled tega za jako zanimiv program, in da zadnji jour fixe sijajno zaključijo vrsto istih za to sezono v nadi, da se tem večjim zanimanjem otvoré bodočo jesen. Sodelovali bodo: znana kpletista gg. Perdan in Salmič, pevsko društvo in celjska godba; predavala se bode tudi interesantna burka; obljubljen pa nam je tudi originalen deklamator.

(Gostoljubno Celje!) Kakšne težave stavi celjskim Slovincem naš magistrat ako želimo obhajati najskromnejšo veselico, o tem imamo žalostne dokaze zadnjih let. Prepoved vsakega nedolžnega shoda z javnim nastopom utemljujejo z razburjenjem druge narodnosti. Ker pa smo obhajali zadnji dve leti vkljub magistratovemu in — Oochsovemu ugovoru sijajne veselice, zakleli so nam mestni očetje maščevanje. V zadnji svoji seji so namreč sklenili najpokornejše povabiti prusko društvo „Südmark“, naj obhaja svoj letni zbor ter proslavo desetletnega obstoja v Celju. Nas ne bo strah tako, kakor je bilo o naši lanski slavnosti — Oochsa in Fürstbauerja.

(Se enkrat pogoreli.) Zahtevo celjskih fanatikov, da je proglašiti mesto Celje za samostojen okraj ozirom na dimnikarsko obrt, kjer smejo tedaj le od magistrata odobreni dimnikarji pometati, je namestništvo zavrglo. Zoper to zavrnitev pritožili so se pri ministerstvu notranjih zadev. Pa tudi minister nima respekta pred Stepischneggovo juristerijo, temuč je pritožbo odbil. Vkljub temu so v zadnji seji sklenili razdeliti Celje v dva okraja (vseh objektov za ometati je 345) ter odkazati obema ljubljencema po jedno polovico. Slaba jima bo pri tem, ako se okolica drži gesla: Svoji k svojim — z ozirom na našega dimnikarja.

(Telefon in alarmnice za požar) omisli si baje kmalu celjsko mesto. Centrala bo v stražarnici pri magistratu, od koder se bo dalo signalizirati 27 ognjegascev ter bodo napeljene telefonske zveze k čuvaju na Miklavški hrib, v županovo stanovanje, k poveljniku pož. brambe, k gledališču in k plinarni. — To pa je seveda le načrt, kakršnih že ima naše mesto z ozirom na napredek na tucate v svojem — arhivu.

(Celjska višja gimnazija in — germanizacija.) Najhujši pruski agitatorji, ultragermanski zastopi in korporacije se goreče potegujejo za našo nemško gimnazijo. Slovenožrci, kakor je vitez Schreiner, hodijo uradno stiskati našemu Končniku roko, da jim pokorno raportira o sredstvih, kako germanizacijo povspeševati. Od take vitizacije je prišel v dež. zbor ter priporočal podporo nemški gimnaziji zgolj iz političnih ozirov. Rekel je: Nasprotna stranka (Slovenci) očita nam, da podpiramo germanizacijske namene. Jaz pač ne vem, zakaj bi se v Avstriji ne podpirala germanizacija. (Klici: istina!) Mar se naj postavimo v Avstriji naenkrat na drugačno stališče?

veste, da imam jaz vašega otroka, da sem ga jaz k sebi vzel in ga izredil?“

„Gospod, jaz dobro vem, da je ta deklica z imenom Marica, ki je ravnokar bila tukaj v sobi, moja hči,“ reče Cigan odločno. „Tiste tatvine, katero mi očitata, pa jaz nisem kriv; o tem sem še le pozneje zvedel, ko sem zapazil ukradene reči pri moji ženi. Tudi sem prišel takrat s čisto poštenim namenom po mater in po otroka, katerega bi bil seboj vzel, če bi ga ne bila žena po noči nazaj nesla. Moja žena je sedaj umrla in jaz terjam svojo hčer nazaj.“

Migolič ga je poslušal do konca in premišljeval nekaj časa; potem se obrne proti Ciganu in pravi:

„Tukaj se ne bova dalje prepirala. O tem bo sodišče odločilo.“

Šla sta k sodišču, kjer je Cigan pokazal krstni list Marice in je moral natančno povedati celo zgodovino, kakor tudi Migolič; sodnija je razločila, da mora Migolič Ciganu, pravemu očetu, nazaj dati Marico, če mu je prostovoljno ne pusti. Zavoljo tatvine ga niso mogli zapreti, ker je trdil, da je le njegova žena kradla in on o tem ni nič vedel; žena pa je že umrla, kakor je Cigan lagal.

(Dalje prihodnjič.)

(Ploskanje.) Kam pridemo, ako gre to tako na prej, ako zapustimo dosedanje namene, to je veliko vprašanje. (Pritrjevanje.) Dandanes vzdržuje se država z nemškim jezikom in nemškimi uradniki („Istina“!), in jaz ne poznam drugega sredstva razun nemščine. Kako hočemo sicer našo velevlad obdržati in ostati zaželjeni zaveznik? Posebno naši slovenski sodeželani morejo najti svoje zavetje le v nemški Avstriji. Jezikovna enakopravnost jim tudi z državnim zakonikom ni zajamčena. Točka 19 pripozna le ravnopravnost, v koliko je mogoče, o jamčenju iste ni govora. Kot „drugi deželni jezik“ ni nikjer umeti nemškega, nego vsikdar le slovanski ali italijanski jezik.“ To je nekak predgovor za utemeljevanje, kako potrebna je nemška gimnazija podpore, ter da stori vsak Nемеc svojo narodno dolžnost, če za isto glasuje. In res je bilo tudi enoglasno dovoljeno deset deželnih štipendij. Koliko je tem nemškim agitatorjem in deželni vladi do vseobče izobrazbe, pove najbolj navedeni govor prvega protektorja velenemških idej. Njegove budalosti zavračati bi bilo nečastno še za slovenskega vaškega kravarja. Dovolj značilno je, da trpi c. kr. izobraževalni zavod umazane prste pruskih agitatorjev nad seboj. Še bolj sumljivo pa je, da je izrekel za dovoljeno podporo naš nemški magistrat v svoji seji dež. zboru „treudeutsch“ zabvalo, da se je tako toplo potegnil za „nemško stvar“. Saj jih vendar poznamo, da se za humanitarne nauke ne zavzemajo preveč; za prusko rogoviljenje jim je!

Spodnje-štajarske novice.

(Deželni zbor štajarski.) V seji dne 17. t. m. sprejme se poročilo gledé ustanovitve obrtne strokovne šole v Ljubnem. Za pravne zadeve v novi najdenišnici v Gradcu se nastavi posebni pravni uradnik v IX. činovnem redu. — Poslanec Fürst je podal poročilo ustavnega odseka o premembi volilnega reda. Proti temu načrtu je govoril v imenu Slovencev Robič, v imenu katoliških poslancev pa Hagenhofer. Novi volilni red zagotavlja predpravice le nemškim nacionalcem, vsled česar so pred glasovanjem slovenski in katoliški nemški poslanci zapustili dvorano. Načrt je bil s tem pokopan. Isti dan t. j. 17. t. m. je bila tudi večerna seja, v kateri se je razpravljalo o poročilu finančnega odseka, kako je povspeševati odjemanje kmetijskih pridelkov. Sklenilo se je vplivati na vlado, da v bodoče ne bo ukazovala politična oblast zapiranje živinskega prometa za cele kronovine, nego si pridrži to pravico ministerstvo. Deželnemu odboru se naroča, naj dá proučiti organizacijo privatnih posredovalšč t. j. kmetijskih zadrug, konzumnih društev itd. — O zavarovanju poljskih pridelkov zoper točo se sklene, da se ustanovi ali posebna deželna zavarovalnica, ali pa se zveže ta stroka s katero obstoječih zavarovalnic, katero bo dežela podpirala, a tudi nadzorovala. Tudi država bo morala prispevati vsaj toliko, koliko je v zadnjih desetih letih povprečno popustila pri davkih zaradi škode po toči. Baron Rokitsky predlaga, naj se dovoli davka prosto kuhanje žganja v kmečkih žganjarnicah. — V seji dne 18. t. m. obravnavalo se je o dež. proračunu. Ko so se dovolile znatne podpore celjski nemški gimnaziji in „Studentenheimu“ ter „Südmarki“ in „Schulvereinu“, je oddal posl. dr. Serbec v imenu slovenskih poslancev oster protest, na kar so slovenski poslanci zapustili sejno dvorano. V sovrastvu in globoko razžaljeni odšli so tedaj naši slovenski poslanci od letošnjega zasedanja v Gradcu, kjer ves čas niso dosegli od Nemcev nič pozitivnega, pač pa morali požreti marsikako žaljivo in neslano od nemške večine. Kako dolgo še bomo hodili v Gradec Nemcem v kratak čas? — S sejo dne 18. t. m. je zaključil dež. glavar letošnje zasedanje — v odsotnosti Slovencev; vendar je dež. namestnik grof Clary izrazil svoje zadovoljstvo, češ, da mu je zbornica dala tako lepo priliko vpogledati v odnose v deželi! Tedaj so mu po volji!

(Osebnost.) Podpredsednik dež. sodišča v Gradcu, Kajetan Klar, je imenovan predsednikom deželnega sodišča v Černovicah.

(Osebnost.) Vojaškim živinozdravnikom je imenovan okrajni živinozdravnik g. Anton Korošec.

(Učiteljske premembe.) Učiteljica ročnih del je postala pri Sv. Jerneju nad Muto gospa Kristina Adamič, soproga ondotnega učitelja-voditelja. Izpit učne usposobljenosti je prestala gospa Marija Farkaš, učiteljica pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah. Gospa Marija Pirc, postala je definitivna učiteljica v Dobovi pri Brežicah.

(Iz Teharjev.) Pri blagoslovljenju šolske zastave kumovala bode graščakinja visokorodna gospa Evgenija Dolschein. Zastava se je naročila pri tvrdki V. Stedry v Komotavu na Češkem. Ako tvrdka zastavo skoraj zgotovi, se bode taista na praznik sv. Alojzija blagoslovila. Priprave za to svečanost se delajo velike.

(V Laškem trgu) osnovali so binkoštni ponedeljek slovensko posojilnico in konzumno društvo.

(Načelnikom okr. zastopa v Laškem) je bil izvoljen dne 13. t. m. mesto umrlega Amona, notar dr. Adolf Mravlag; namestnik je nadučitelj K. Valentinitich.

(Nemško uradništvo pri južni železnici) se obnaša od dne do dne predrznejše napram slovensko govorečemu občinstvu. Nobena javna naprava, noben urad si dosedaj še ni osmelil tako izzivajoče, naš jezik in našo narodnost zasmehujoče nastopati, kakor moramo to okušati od občne naprave, naše južne železnice. Neverjetno se je skoraj bralo nedavno naše poročilo iz Rimskih Toplic, kjer je zagrozil nemški uradnik Slovincu z zaporom, ako ne bo nemško govoril. Dne 11. majnika t. l. pa je v naglici poslujoči uradnik v Št. Jurju pri Celju izdal tajnost, kako da si upa uradništvo pri železnici proti Slovincem skrajno drznost. Omenjenega dne je zahteval tam dr. P. vozni listek v slovensščini. Dotični uradnik pa mu arogantno zabrusi, da uradniki južne železnice niso dolžni znati slovensščine, temuč, da imajo ukaz vsakega Slovence, kateri demonstrativno (?) slovensko govori, naznaniti politični oblasti! Na tako vljuden (!) način podučeni, ki je i sam državni uradnik, a je bil tačas v vojaški opravi, ukrenil je vse, da se ta „službena tajnost“ zabeleži ter na odličnih mestih naznani. Tako daleč smo tedaj, da si naše politične oblasti vsakogar „proskribirajo“, kdor se poslužuje materine besede. Kdo bo lažnjivec?

(Klub savinjskih kolesarjev) ima v nedeljo, dne 28. t. m. v gostilni g. Sadnika pri savinjskem mostu ob 4. uri popoldne svoj II. občni zbor s sledečim sporedom: 1. Pozdrav. 2. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo. 3. Volitev dveh računskih preglednikov. 4. Volitev odbora. 5. Dovolitev stroškov za klubove potrebe. 6. Določitev letnega doneska udov. 7. Slučajni predlogi. — Med posameznimi točkami poje grobeljski pevski zbor pod vodstvom g. Schmidta. K polnoštevilni udeležbi vabi vljudno odbor.

(Nova štifta pri Gornjem gradu) Veselica se je dne 14. maja t. l. prav dobro obnesla. Za hvaljujemo največ gg. iz Kamnika in Gornjega grada. — Dne 1. junija t. l. popoldne ob 3. uri pride dež. potovalni učitelj g. Jelovšek predavat v šolo v Novi Štifti o živinoreji, osobito o svinjereji, k čemur se najvljudneje vabijo domačini in okoličani. Odbor.

(Občni zbor „Sadjarskega društva v Letušu“) vrši se v nedeljo, dne 28. maja t. l. točno ob 4. uri popoldne v šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav. 2. Slučajni govor „o važnosti sadjereje in vinoroje za našo kmetijstvo“. 3. Poročilo o delovanju ustanovnega odbora. 4. Pregledovanje računov. 5. Prečitane potrjenih pravil. 6. Volitev odbora. 7. Vpisovanje novih udov. 8. Predlogi in nasveti. K obilni udeležbi se najvljudneje vabi.

(V konkurz) je zabredel trgovec Feliks Tribuč v Mozirju.

(Povezil) je dne 23. t. m. v Laškem trgu Witthalmov hlapec neko mlado kmetico, da je mrtva obležala. Govori se, da je hlapec prehitro vozil, pa tudi, da se ponesrečena ni umaknila.

(Ali je takšno maščevanje dopustno?) V Rimskih Toplicah je bilo oddano v nedeljo, dne 14. t. m. več pravilno naslovljenih razglednic, na katerih so pošiljatelji zbok pomanjkanja slovenskega besedila pripisali „Dopisnica“. Nobena teh dopisnic pa ni prišla na svoje mesto, temuč

so gotovo postale žrtve ondotne nemške upraviteljice.

(V Zabukovju nad Sevnico) je ondotni župan tajč — Požun odstavljen. Deželni odbor je zvedel za nerednosti v imenovani občini, katera sta provzročala župan in njegov pisar Kompos iz Sevnice; po pregledu računov in uradnih spisov je poverjeno vodstvo občine do nove volitve občinskemu svetovalcu Božiču. — Po županskemu stolčku pa baje močno škeli šentlenarski kramar Pungeršek, zavezni prijatelj dr. Kaučiča, Komposa in Požuna. Volilci že gotovo poznajo njegove nakane ter se ne bodo pustili podkupiti za „šnops“.

(Iz Rajhenburga) se nam poroča, da so ondi v nedeljo došle brate Čebe navdušeno pozdravili. Glavna cesta nad kolodvorom bila je v zastavah in pokanje topičev je naznanjalo radost ljudstva, katero je v imenu občine izrazil g. B. Kunej.

(V Št. Jurju ob Ščavnici) je sprejela požarna bramba predlog načel. namestnika, naj se uvede na mesto nemškega, slovenski poveljni jezik. Vrlo takó. Načelništvo temu društvu je od spomladi sledeče: Alojzij Čagran načelnik; Matija Čagran namestnik; Martin Pintarič vodja plezavcev; Ferdo Hrašovec njega namestnik; Martin Fekonja vodja brizgalničarjev; France Slana namestnik; Alojzij Majcen je tajnik in France Strniša nadzornik gasilnega orodja.

(Orožništvo ob ogrski meji) želi štajarski dež. odbor imeti združeno v jeden oddelek, kateri bi potemtakem obsegal politične okraje Hartberg, Feldbach, Radgono in Ljutomer. Dežela bi si prihranila na ta način mnogo izdatkov.

(Za krajevno železnico Feldbach do črte Spielfeld-Radgono) prek Gleichenberga je podelilo železniško ministerstvo tehnične priprave dvornemu in sodnemu svetniku, dr. Her-Brüchu na Dunaju.

(V Št. Ilju v Slov. goricah) je umrl dne 9. t. m. ugleden slovenski posestnik Janez Uhl. Njegova pristna slovenska gostoljubnost je bila znana daleč okrog. Blag mu spomin!

(Električna železnica v Mariboru) bo vzela: od Kokoschinegovega drevoreda po Tegethofovi ulici, čez Grajski trg, po Poštini in Gospodski ulici čez Glavni trg, potem skoz Klatniško ulico, prek mosta, po Tržaški, Brežki, Franc-Jozefovi in Delavski cesti do koroškega kolodvora, od tod pa v Studence.

(Odbor akad. tehn. društva „Triglav“ v Gradcu) rekonstituiral se je za letni tečaj 1899 takóle: Predsednik: iur. Rado Pustoslemšek. Podpredsednik: phil. Davorin Majcen. Tajnik: iur. Fran Žiher. Blagajnik: iur. Vekoslav Gregorič. Knjižničar; phil. Ivan Koštial. Gospodar: iur. Miloš Vehovar. Odb. namestnik: iur. Pavel Glaser.

(Samomor.) V Gradcu se je ustrelil dne 22. t. m. 20letni knjigovodja Hago Ulrich iz Laškega trga. Bil je brez službe.

(Deželni zbor štajarski) je privolil 150 gl. podpore nekemu Höttl-u iz Gradca, dijaku prvega letnika eno- in pomologične šole v Klosterneuburgu. Njegov oče je upokojeni major ter je kot tak ravnatelj neke sirotišnice na Štajarskem. Mlademu dijaku so naklonili gospodje dobrega, usmiljenega srca štipendij brez posebnega molenovanja in brez vsakega „reverza“, kakor pripoveduje imenovani dijak sam. Jasno je, da želi doseči le pravico do enoletnega prostovoljstva, da bode nekoč vreden sin svojega očeta v vojaški suknji. Kakó ravnajo pa z nami v takih slučajih!? Čudno, da ekonomski, kakor g. Lenko, razumejo tako malo misliti ekonomično!

(Izdajalsko gibanje v Gradcu.) V zadevi poškodovanja Frischaufove slike v Solčavi nam že znani nacionalc, bivši profesor Avrelj Polzer, začel je zbujati tudi pozornost policijske oblasti. Pretečeni teden se je vršila v njegovem stanovanju in v prostorih društva „Bismarckverein“, čegar tajnik je Polzer, natančna hišna preiskava ter je zaseženih mnogo pisem in prepovedanih tiskovin. Nekaj se je tedaj vendar začelo dregati!

(Nemški državni uradnik — veleizdajalec) V Gradcu so aretirali pretečeni teden po hišni preiskavi v stanovanju c. kr. avskultanta J. Fraisa. Bil je strasten agitator za prestop k

protestantizmu ter sploh verni „joger“ Wolfa in Schönererja, kakor je večina mladega nemškega uradništva. Na sumu pa je baje tudi hudodelstva veleizdaje. Po pričetku disciplinarne preiskave je bil iz državne službe izpuščen. Tako daleč je prispela gonja pruske agitacije zoper vero, red in državo!

(Odgonstvo na Štajarskem.) V proračunu najdemo letos v to svrhu 15.056 gl. primanjkljaja. Proračunjenih je 24.056 gl. Kdo provzroča Štajarski, kakor tostranskim kronovinam sploh, toliko odgonskih stroškov? Največ Italijani! Koliko stotin italijanskih delavcev spodjeda celo poletje domačim delavcem za služek, proti jeseni pa odpošlje zviti polentar prisluzeni denar svojcem v Italijo ter se potem predstavi naši politični oblasti s praznimi žepi. Kaj preostaja isti oblasti družega, ako noče lačenbergerja še čez zimo krmiti, kakor da ga pošlje na deželne stroške po odgonu v njegovo domovino. Glupeži pa ostanemo le mi, Italijan se nam lepo roga.

(Prestop k luteranski veri.) Agitacija Wolfa in Schönererja za odpad od rimske cerkve je imela dosedaj na Štajarskem naslednje vspehe: Andritz 1, Celje 15, Eggenberg 1, Gradec 145, Vojnik 3, Kindberg 13, Klein-Reifling 1, Krieglach 2, Lipnica 8, Ljubno 11, Sevnica 1, Maribor 7, Mürzzuschlag 17, Cmurek 1, Radgona 10, Stainz 11 in Vitanje 1. — Katoliški cerkvi se za temi odpadniki ne bo treba jokati, kajti svojemu materinemu jeziku in veri se odpovedó k večjemu le breznačajneži, propalnice ali kakor take nazivamo — smetje.

Druge slovenske novice.

(Deželni zbor kranjski) se je dne 16. maja popoldne zaključil. V tem zasedanju je rešil veliko za narodno gospodarstvo in druge namene važnih točk; zavzel se za vseučilišče, razširjenje nižje gimnazije, ureditev obligatnih jezikov na ljubljanski realki in druge, za deželo in narod koristne zadeve, in se zamore ta sezija imenovati plodovita. Sramota pa je, da se razun proti Nemcem, bojujeta domači stranki druga proti drugi kot bi se bilo narodnostno vprašanje res že preživelo! Od mož, ki so tega boja krivi, naj voliči zahtevajo opravičenja in zadostila. Ni čuda, da imajo vlada in Nemci na Kranjskem tako lahko nalogo — Slovence ob tla metati!

(Nadškof dr. Missia — kardinal.) Pretečeni teden je dospelo v Gorico iz Rima oficijelno naznanilo, da bo v seji konzistorija v par tednih imenovan goriški nadškof kardinalom.

(Osebnosti.) Pri c. kr. plačilnem uradu v Ljubljani so imenovani gg. blagajnik Fran Rozman kontrolorjem, oficijal Rudolf Vesel blagajnikom, asistent Valentin Koželj oficijalom in računski asistent Valentin Dolenc asistentom.

(Imenovanje.) Trgovinski minister je imenoval pravnik Ščitomira Dolenc v Ljubljani pošttnim konceptnim vežbenikom v Trstu.

(Odlikovanje.) Glavni davkar v Ljubljani g. Alojzij Lilleg je dobil povodom svojega umirovljenja naslov cesarskega svetnika.

(Slovenski državni poslanci) so imeli dne 23. t. m. v Ljubljani posvetovalni sestanek gledé na to, kako stališče naj zavzema posl. Povše v izvrševalnem odboru desnice.

(Češki gostje v Ljubljani.) Binkoštno nedeljo opoludne pripeljalo se je 57 čeških gostov v Ljubljano, katere je na južnem kolo-dvoru v imenu mesta pozdravil župan Hribar in pevskih društev „Ljubljana“ in „Slavec“, zatem „Slov. pln. društva“ in „Sokola“ načelniki. Obiskali so potem Šmarno goro in Postojno ter se v torek vrnili zopet domov.

(Vseslovenska delavska slavnost) v naknadno proslavo petdesetletnega vladanja Njegovega Vel. cesarja Franca Jožefa I. vrši se v soboto, dne 27. maja, in v nedeljo, dne 28. maja. Vspored: 1. V soboto, dne 27. maja: bakljada in serenada. 2. Večer na čast došlim gostom. 3. V nedeljo, dne 28. maja: Slavnost blagoslovljenja zastave. 4. Obhod po mestu. 5. Zborovanje. 6. Skupni obed na „starem strelišči“. 7. Velika ljudska veselica. 7. Prosta zabava.

(Židovski zavodi na Kranjskem.) Od tam nam pišejo: Počasi, z vrečami čez ramo, bližajo se židovski krivonosni v deželo in kupujejo svet

in otvarjajo tovarne in trgovine. Slovenec pa spi in — lenobo pase! Prav je, da nas tujec tepe!

(Toča) je pobila na binkoštni ponedeljek v mnogih župnijah severo-vzhodno od Ljubljane, posebno okrog Zaloga.

(V Mengšu) snujejo mirovno sodišče, s katerim vprašanjem se je začel baviti občinski zastop. Tudi druge slovenske občine naj bi se zavzele za to zadevo, ki bi kmetom prihranila mnogo tožnih stroškov.

(Orožnik ga je ustrelil.) V Zgor. Bitnju pri Kranju so napadli kmetijski fantje ponoči orožniškega stražmeštra s kamenjem. Napadeni je streljal ter zadel 30letnega oženjenega železniškega delavca Janeza Zihlerla.

(Umrl je) v Hotederšici dne 20. t. m. Janez Korče, veleposestnik, župan in poštar. N. p. v m.!

(Odloženo obešanje Cigana.) Porotno sodišče v Novem mestu je obsodilo roparskega morilca, Cigana Šimona Helda v smrt na vislice. Obesiti bi ga bili imeli dne 19. t. m. Že je bil krvnik s svojima pomočnikoma na mestu. Cigan pa je poklical zadnje ure preiskovalnega sodnika k sebi, kateremu je moral nekaj zelo važnega zaupati, ker se je usmrčenje preložilo.

(Novomeško okrajno glavarstvo) je izdalo proti Ciganom stroge naredbe. V vaseh z raztresenimi hišami mora dati vsaka deseta hiša od 10. do 4. ure ponoči po enega stražnika, sicer zadostuje en stražnik na 20 hiš. Vsak Cigan se sme iztirati kot klatež iz dežele, ako ne dokaže, da se pošteno preživlja.

(Obesil se je) v Lahovčah 48letni kočar Anton Podgoršek.

(Preziranje slovenskih delavcev.) V Lipici na Notranjskem zidajo hleve v cesarski konjar-nici. Med 200 delavci je le par slovenskih delavcev, pa še ti dobivajo samo 90 krajcarjev na dan, dočim so vsi ostali težaki italijanski podaniki, ki dobivajo po 1 gl. 20 kr. na dan. Vendar so slovenski delavci mnogo bolj porabni. Tako preziranje domačinov od zgoraj je skrajno žalostno.

(Častnim občanom) je izvolila občina Planina pri Vipavi držav. poslanca dra. Andreja Ferjančiča.

(Celovškimi županom) je zopet izvoljen tovarnar Neuner. Toda dobil je samo 15 glasov, dočim je bilo 12 glasovnic oddanih praznih. Zadnji so namreč ž njim nezadovoljni, ker jim še ni dosti nacionalen.

(Predsednik celovškega dež. sodišča) dr. Perko je stopil v pokoj ter je dobil pri tej priliki plemstvo. Njegovim naslednikom bo baje imenovan višjega sodišča svetnik v Gradcu, Julij Ledenig.

(Trije otroci zgoreli.) Blizu Železne Kaple je zgorelo dne 17. t. m. poslopje Blažu Stullerju. Zgoreli so trije Stullerjevi otroci, ki so najbrž tudi zažgali, a se niso mogli pravočasno rešiti.

(Razveljavljenje Nabergojevega mandata.) Kakor poprej tržaško namestništvo, je sedaj na pritožbo tržaškega občinskega sveta tudi ministerstvo potrdilo, da nima tržaški mestni svet pravice izvolitve viteza Nabergoja zametavati, ker je bil isti zakonito izvoljen. Proti tej razsodbi se hočejo lahoni pritožiti na najvišje sodišče, samo da se kljubovanje zavleče dotle, da doba mandatu preteče.

(Izpit učne usposobljenosti v Gorici) sta prestali izmed 6 kandidatinj obe učiteljici iz Štajarske, in sicer gdč. Otilija Fajgelj, učiteljica v Zrečah pri Konjicah ter gdč. Ana Boštjančič, učiteljica v Št. Vidu pri Planini. Obe za slov. in nemške ljudske šole. Gdč. Fajgelj prebila je izpit z odliko. Edina med tovaršicami. Čestitamo!

(Strela.) V Hrušici pri Podgradu v Istri je ubila strela dne 20. t. m. 62 ovac na pašniku. Pastirju se ni nič zgodilo.

(Istrski Italijani) so na vsak način hoteli, da se slovenskim in hrvaškimi dež. poslancem razveljavijo mandati. Le na prošnjo višje politične vlade so odnehali od svojih zahtev, ko jim je vlada poprej še zagotovila, da jim v odškodnino ustreže gledé razdelitve občin Pazin in Kastav, kjer potem lahko zmagajo pri volitvah. Upravičen je vzklík „Edinosti“: Tako se baranta za našo kožo!

(S Sušaka pri Reki) nam poroča popotnik: V ta lep kraj, namreč na Reko, Sušak in Trsat

je letos o Binkoštih pripotovalo ob ugodnem vremenu z mano vred vse polno tujcev. Na Reki so n. pr. zborovali ogrski časnikarji; izletelo je bilo tu sem virovitiško pevsko društvo, ki se je na Trsatu odlikovalo pod milim nebom na staroslavnem stolpu frangopanskega gradu, in že pred Binkošti je pri sloveči romarski cerkvi pomolil ljubljanski knezoškof ob obletnici svojega škofovanja, prosviši sloge in edinosti za ljubljanske Slovence. Na Trsatu sem opazil novo poslopje hrvatske čitalnice, na Sušaku sem videl poleg mnogih novih hiš krasno poslopje hrvatskega gimnazija, katera šola je bila prej, kakor znano, na Reki, in slišal, da delajo na Sušaku, ki je že velikemu mestu podoben, priprave za cerkev, ker so še brez nje. Na Reki sem videl precej novo poslopje „Adria“, last parobrodске družbe, in priprave za novo električno železnico. Da bode pa za železnice na Reki več prostora, dela se pod Sušakom tudi nov predor za nje.

Druge avstrijske novice.

(Položaj skrajno napet.) Javnost ne čuti, koliko razstrelivne sile se je nabralo zadnji čas, ki more v najkrajšem času nevarno razpočiti. Dan na dan se vršijo na Dunaju skupne ministerske konference, pred par dnevi tudi pod cesarjevem predsedništvom. Toda Ogrska noče odnehati v bančnem in kvotnem vprašanju, pa tudi Avstrija ne more sprejeti Szellovih predlogov. Čas hiti, ako se ne posreči do 2. junija, ko se ogrski zbor zopet skliče, nastane neizogibna kriza. Odstopiti bo baje moral grof Thun, pa tudi Szellovo ministerstvo se ne bo zdržalo.

(Predsednikom najvišjega računskega dvora) je imenovan kot naslednik pokojnega grofa Hohenwarta bivši ministerski predsednik baron Gautsch.

(Podpredsednik državnega sodišča na Dunaju) je postal dr. Em. Steinbach, bivši finančni minister, ker je odstopil dr. Habietinek.

(Kmetijski svet) je sklical poljedelski minister na dan 29. t. m. k posvetovanju na Dunaj. Pododseki se snidejo že dne 27. t. m. k predposvetovanju.

(Nižjeavstrijski dež. zbor) je sprejel zakonski načrt, s katerim se prepoveduje nositi ženskam mrtve ptiče ali njih dele kot nakit na klobukih in obleki. Potrebno bi bilo, da bi sklenile vse kronovine enake postave!

(Nemškonacionalni deželni poslanci na Češkem) so odložili prostovoljno svoje mandate; vseh je 13, med njimi tudi Wolf. Namen jim je zelo samoljuben. Upali so, da bodo sledili njihovega zgledu tudi liberalni tovariši, t. j. zmerni nemški poslanci, katerih mandatov bi se potem Wolf vi pristaši polastili. Teh zadnjih pa ni nič kaj volja plesati po Wolfovem žvižganju. Resignacija se bo menda podobno zvršila, kakor pri kmetu, ki je pri polovici sklede odložil žlico z besedami: „Kdor je božji, je sedaj sit“. Ker pa mu družinčad ni marala slediti, lotil se je tudi sam zopet žlice.

(V Dalmaciji) se hrvaška zavest bolj in bolj krepi. Hrvatje v Dalmaciji se nočejo in ne morejo več zadovoljevati, da imajo le finančni parobrodi tudi hrvaška imena, da imajo uradi tudi hrvaške napise. To je navadna formalnost, če pa znotraj za mizo teh uradov, kjer se dela, piše in kruh služi, ne more domač sin s svojim jezikom ničesar postati. Svoje zahteve izvajajo posebno iz dejstva, da imajo Čehi na Češkem, med katerimi je 35% Nemcev, kakor tudi Poljaki, med katerimi živi 50% Rusinov, vendar svoj uradni jezik. V Dalmaciji pa druge narodnosti razun Hrvatov ni, trpeti pa morajo, da se z njimi uraduje v tujem jeziku. Zaradi tega tedaj, ker ima dežela le hrvaško narodnost, splošne zahteve so, naj se Dalmacija čim prej združi s Hrvaško, to pa tembolj, ker spada Dalmacija po samem zakonu le začasno k Avstriji.

(Ogrski državni zbor) je preložen do 2. junija t. l. Med tem časom se mora dognati nagodbno vprašanje.

(Novi Mažari.) Tajnik notranjega ogrskega ministerstva je ravnokar izdal izkaz o pomažarenju nemažarskih imen v preteklem letu. Svojim in svojih očetov imenom se je odreklo 6722

ljudi, ki so postali tako Mažari. Največ je Židov, namreč 1379, znamenje, da Židje nimajo baš tanke vesti. Po poklicu je največ železniških in poštних uslužbencev, namreč 3382. Vsi ti so bili primorani k temu koraku, ker bi sicer ali službo zgubili, ali pa ne bi ničesar višjega dosegli. Nadalje je med neznačajnejši 101 orožnik, 16 policistov, 32 vojakov, 13 duhovnov, 116 učiteljev, 58 zdravnikov, 10 odvetnikov, 7 novinarjev, 48 dijakov, 33 obrtnikov, 8 zasebnikov. Kmeta ni niti enega, dokaz, da storijo to le ljudje po pritisku ali — iz športa.

Ogled po širnem svetu.

(V Italiji) je res idealno življenje, kakršnega si menda želijo primorski irredentari, sicer ne bi tako občevali kulturne majke Italije. Dokaz: V noči 15. t. m. zasedlo je vojaštvo 20 vasi ter polovilo in zaprlo nad 100 oseb. Aretirani so bili sami občinski dostojanstveniki t. j. župani, občinski svetovalci in tajniki. Vsa ta občinska vlada je bila v zvezi z roparji (banditi) ter z njimi ponoči napadala cele sosednje vasi, jih pošteno izropala ter zopet odšla. Ker pa je bil pri takem napadu en bandit ustreljen, a v mrtvem so spoznali prebivalci župana sosednje vasi, pobrigala se je vendar malce tudi vlada. O blažena kulturna Italija!

(Mirovna konferenca) se je sešla dne 18. t. m., tedaj na ruskega carja rojstni dan. Prva seja je bila le o tem, da se je poslal carju kot provzročitelju preblage ideje nastopna brzojavka: „Mirovna konferenca polaga k nogam Vašega Veličanstva najudanejša voščila k današnjemu rojstnemu dnevu in izraža svoje odkrito zadovoljstvo nad tem, da sme sodelovati na spopolnitvi onega velikega, plemenitega dela, za katero je Vaše Veličanstvo sprožilo velikodušno prvo idejo, za kar prosí sprejeti najudanejšo, najglobokejšo zahvalo, „Beaufort“. Lepše čestitke si gotovo rahločutni car ne želi, nego da bi se njegova ideja tudi uresničila.

(Osemdesetletni rojstni dan angleške kraljice Viktorije) obhajal se je zelo slovesno ne le na Angleškem in v Ameriki, temveč tudi na vseh dvorih Angleški prijaznih držav. Na Dunaju je obiskal naš cesar v uniformi angleškega dragonskega regimenta angleškega poslanika ter čestital jubilarni vladarici.

(Za Macedonijo) je zboroval v Sredcu tri dni kongres, ki je razpravljal odnošaje v tej nesrečni deželi. Letos se ne misli uprizoriti noben vstanek. Zastopnikom mirovne konference v Haagu se je odposlala osebno spomenica, v kateri so opisani tužni odnošaji v Macedoniji in Stari Srbiji.

(Na Kitajskem) so fanatični domačini skrajno nezadovoljni, da se od vlade pripoznava tujcem vedno več svobode, da se je omogočilo evropskim državam naseljevanje in trgovina, ter da so se krščanski veri pripoznale državne pravice. Na mnogih krajih so nabili mandarini sporazumno z ljudstvom lepake, v katerih se ščuva vse tujce brez usmiljenja pomoriti.

Dopisi.

Iz Velenja. Kakor znano, pridobila si je Huda luknja po celem Slovenskem Štajarskem zanimanje vsakega, ki si jo je ogledal. Neumorno delavni, požrtvovalni g. Vivod, lastnik te jame, vzor narodnega kmeta, ki bi marsikaterega omikanca v tem oziru osramotil, potrošil je že veliko denarja za olupšavo jame — sebi v gmotno škodo in na škodo svojega zdravja. Ker pa je treba jami povoljne razsvetljave ter da pride ona do svoje veljave, omislil si je g. Vivod luč, ki ga je stala precejšnja svoto.

G. Vivod obrnil se je na našo inteligenco, da mu dobrohotno pomaga iz te zadrege, a njegov glas ostal je — kakor se nam dosedaj zdi — glas vpijočega v puščavi. Veliko je že žrtvoval g. Vivod, da ostane ta prezanimiva jama v slovenskih rokah, a sedaj, ko mu je storiti zadnji korak, da se uresniči njegov načrt, ko bi dobila jama pravi pomen, sedaj ga hoče pustiti domovina na cedilu!! Nemci mu ponujajo precejšnja svoto za jamo, a on je preveč značajan, da bi jo oddal tujcu — sebi in nam na sramoto. A na ta način prisiljen bo to storiti, ako mu ne pomorejo našinci. Seveda tam smo varčni, kjer nebi bilo treba! To je naša zavednost — sebičnost!

Nemci se že veselijo trenutka, ko se po lastijo tega romantičnega kraja, in kjer se je glasila prej slovenska pesem, slišimo že od daleč — „Wacht am Rhein!“ — Zadostujejo naj te vrstice! Ako še ima naša inteligenca količkaj čuta za naravno lepoto naše domovine, o čemur nikakor ne dvomimo, naj se ne ozira tu na osebne interese, ampak na korist in čast slovenskega imena! Razumniki Slovenske Štajarske, pokažite svojo samostojnost in moč, potem je naša slutnja neopravičena, drugače pa . . . Kam plovemo!!

Kaj pomeni „Kaniža“?

Kanižo Veliko („Nagy Kanizsa“) imamo na Ogrskem blizu Medjimurja, Kanižo imamo pred Ptujem, pred Mariborom, v srbski Vojvodini na južnem Ogrskem („Tursko Kanižo“), Kaniža je pri Novi Cerkvi blizu Celja, blizu Griž v Savinski dolini, „Kanižarja“ imamo v dobrski občini „Kaniž“ (moški) pri Levcu. Kaj pomeni ta beseda? Pletršnikov slovensko-nemški slovar navaja besedo „kaniš“ za del cevke pri tobačni pipi, ustnik, kakor to besedo rabi Jurčič, ki jo je menda kot lokalizem čul. Jurčičev „kaniš“ pa težko da izvira iz istega korena, ko Kaniža. Pisek teh vrstic je povpraševal ljudi o pomenu Kaniže, pa ni mogel priti do zrna. Ali je Kaniža morebiti pašnik za konje, — „konjiža“? — Ako bi to bilo, izgovarjalo bi ljudstvo v Savinski dolini „Kojiža“ ali „Kajiža“, tako, da bi se „n“ pred „j“ prav slabo slišal. Govorijo pa „Kaniža“, „Kaniž“, da se „j“ ne čuje. Torej je Kaniža Konjiža ali ni? — Morebiti se boode stvar komu malenkostna zdela, pa za spoznanje domovine ni brez pomena. Imamo še drugih krajevnih imen precej, katerim bi bilo dobro priti do korena za domoznanstvo. Kaj se n. pr. Briše, kaj Kasaze, Koseze, — Liboje, — kaj pomeni Košnica, Čatar, Koblek, Arclin, Ljubečna itd. — Spoznavajmo svojo domovino in opisujemo jo! Naš list bo prav rad prinašal take spise. Gotovo bodo koristili mnogo več, ko — zbadanje domačinov med seboj.

Narodno-gospodarske novice.

Nekaj za naše vinorejce.

Spisal A. Žmavc.

Kakor hitro pa je v tekočini alkohol, bati se je, da se nam mošt oziroma mlado vino skisa. Tega se obvarujemo, da zabranimo zraku pristop do vina. Med vrenjem izvršuje to nalogo že ogljikova kislina sama, ki takorekoč odeva tekočino, ker je težja od zraka, vendar imamo še posebno pripravo, s katero tudi zasledujemo vrenje mošta natanko, t. j. kipelna vaha. Napravi ti jo pa lahko vsak lončar. To ti je lončena skledica (skozi sredino gre cev), ki jo nadiš na pilko prav trdno, da ne spuščata niti zraka. V skledico denemo približno do polovice vode, da še cev seveda moli iz nje, a čez cev poveznemo lončeno posodo, ki je podobna podolgovati kupici, a spodaj na robu ima luknjice, skozi koje uhaja potem ogljikova kislina. Kam mora tedaj iti ta plin? V sodu se ga veliko nabere, išče torej pota na prosto. Ker je vse drugo dobro zaprto, gre skozi lončeno cev v poveznjeno čašo, nato se mora preriti skozi vodo na prosto. Čim hitreje se vrši vrenje v sodu, temveč uhaja ogljikove kisline in tem bolj se sliši „brbljanje“ vode v lončeni posodi. Ako pihaš skozi slamo v kupico vode, opazuješ ravno isto „brbljanje“.

Najpriprosteje pa je, ako zamašimo pilko z vrečico, ki jo napolnimo s peskom. Tekočine se ne sme dotikati, zlasti z vinom ne sme biti na pojena. Ogljikova kislina lahko uhaja, a zrak ne more v sod. Tako delajo prav pogostoma mali producenti na Nižje Avstrijskem. Boljše to, nego nič! — Kipenje pa laglje kontroliramo s prej opisano pripravo, kipelno veho, ki tudi ni draga, zlasti če je lončena.

Kakor hitro se voda v lončeni posodi ne glasí več, niti ne nastajajo nikaki mehurčki, je znamenje, da je mošt jenjal kipeti, ali pa da cev dobro ne drži, o čemur se moramo prepričati. Ko je mošt skipel, je prvo delo, da sod, ako mogoče z isto ali slično vrsto vina zalijemo do vrha ter ga potem dobro zabijemo. Ker mlado vino vendar še ne miruje, temveč pod ugodnimi pogoji, ako postane n. pr. v hladni kleti mahoma topleje, počne zopet kipeti, moramo biti vendar previdni, Zató pa imajo za

prvi čas tudi take véhe, ki so votle, v jednaki visočini na straneh imajo luknjice, pri katerih uhaja plin; da pa zrak ne pride v sod, natakemo čez te luknjice obroček iz gumija, ki ga mora ogljikova kislina vselej privzdigniti, da pride na prosto, — obratno pa zrak ne more v sod, dokler gumi dobro drži. Take priprave so zeló po ceni, koristijo nam pa veliko, zató pa opozarjam nánje. Če nas povabi poleti kakšen kmet v klet na kupico vina, skoraj bi vsakemu lahko rekli: očka, to vino je najbolj pripravno, da kisate z njim solato! Zató pa priporočam, da je boljše prodajati mošt nego vino, ako ne umemo z njim pravilno ravnati. Nasprotno zopet dosežemo veliko boljšo ceno, ako razumemo napraviti iz mošta vino v pravem pomenu besede, a ne kis (ocet, jesih), kar se pa dogaja pogostoma.

Zanimivo je vedeti, zakaj se kipenje mošta ponavlja. To opazuješ spomladi ali poleti, ko je topleje, zlasti ako mlado vino pretakaš, pa pride z zrakom v dotiko, vino postane kalno, zopet nemirno. Na vsak način mora biti v mladem vinu še sladkorja, ki nam daje, kakor smo že rekli, alkohol in ogljikovo kislino. Dokler pa imamo sladkorja v vinu, ni vino stanovitno niti zrelo. Po prvem kipenju ostane nam včasí 4% ali tudi več sladkorja, najmanj ga pa še ostane skoraj vselej 0-2%. Vzrok temu sta zlasti temperatura in alkohol. Najboljše se vrši ta proces med 20° in 25° C; to je namreč najugodnejša temperatura za življenje drož (glivic), koje provzročijo kipenje mošta. Ako bi mošt segreli na višjo toplino, vršilo bi se kipenje vedno slabše, a blizu 70° C umorimo drože, in ta proces se popolnoma ustavi. Na ta način prirejamo danes sladka vina (pravzaprav je to konzervirani mošt), ki nimajo prav nič alkohola, koji nastane iz sladkorja pod vplivom živih drož. Znano pa je, da se mošt sam segreje med vrenjem prav znatno, torej ni potreba, da bi morala imeti dotična klet tudi 20° C toplote.

Prigodi se pa, da se temperatura v kleti mahoma zniža, recimo od 16° na 10°, kar je v jeseni prav lahko mogoče v kletih, kakršne nahajamo po naših krajih; to je lahko vzrok, da se kipenje ustavi. Čim prej se je to zgodilo, tem več ostane sladkorja v vinu neizpremenjenega.

Alkohol sam je v večji množini strup za drože. Ima namreč svojstvo, da izvleče vodo iz celic, koje tvorijo drože, one se takorekoč posušijo ter umrjejo. To se pa zgodi, ako ima mlado vino okoli 18 volumnih % alkohola (18 litrov v 100 litrov vina), kar je mogoče po južnih krajih, kjer puščajo grozdje tako dolgo na trtah, da se deloma posuši: voda izhlapeva, tako nastanejo rozine, cibebe, ki imajo seveda veliko več sladkorja, nego sveže grozdje.

Sploh je pa že sumljivo vino s 16% alkohola, če se mu ni umetno dodal vinski cvet, ker veliko več alkohola navadno ne nastane v vinu nikoli naravnim potom.

Izkušnja pa uči, da preide pri prvem vrenju več sladkorja v alkohol in ogljikovo kislino, ako je temperatura enakomerna, a ne previsoka, da se ta proces vrši bolj polagoma; to ima ugoden vpliv celó na okus vina do gotove mere. Mislim, da je vzrok ta: ker alkohol ne nastopi tako mahoma — temveč polagoma, ni tudi tako škodljiv drožam, ki se laglje branijo njegovemu škodljivemu vplivu. Kaj se pa učimo iz tega? Ako nima vino dovolj alkohola, kakor n. pr. vino iz sadja, ne more se braniti vsem mnogim drugim glivicam, ki provzročajo razne bolezni vina; kajti alkohol, če ga ni premalo, konzervira vino prav dobro. Kakor drože, tako mori alkohol tudi druge škodljive, bolezni vina provzročujoče glivice. Če se dela na vinu takomenovani „kan“ (Mýcoderma vini), je sigurno znamenje, da vino nima več ko 11% alkohola, ker bi ga sicer ne bilo. Kan jemlje pa vinu moč in vrednost, ker razkrajja alkohol v vodo in ogljikovo kislino. (Dalje prihodnjič.)

Razne stvari.

(Odkritje spomenika nadvojvodi Albrechtu) se je vršilo na Dunaju na binkoštno nedeljo z izvanredno veliko svečanostjo. Prišlo je k slavnosti več zastopnikov sosednjih vlad, deputacija saksonskega pešpolka, katerega imetnik je bil pokojni avstrijski junak.

Prošnja.

Dne 7. t. m. se je ustanovilo „Slovensko izobraževalno in zabavno društvo Naprej“ v Gradcu ki ima namen, postati zavetišče slovenskim delavskim stanovom, da ne propadejo germanizaciji in demoralizaciji. Ovire, s katerimi se mora boriti mlado društvo, so jako velike in premagati jih zamore le, če ga podpirajo rojaki v domovini. Zato se obrača podpisani odbor do vseh rodoljubov, da nas blagovolijo podpirati s slovenskimi knjigami, recimo družbe sv. Mohorja i. dr., ki jih več ne rabijo. Vsaka pošiljatev se sprejme najhvaležnejše. Naslov: Naprej, Bürgergasse 18. I. Gradec. Za odbor: Alojzij Erbežnik, predsednik stud. phil.; Evg. Jarc, tajnik.

Koledar.

Petek (26.) † Kvatre; Filip Ner., sp.; Elevterij, m. — Sobota (27.) † Kvatre; Magdalena P.; Janez P. — Nedelja (28.) 1. pobinkoštna. Sv. Trojica. — Ponedeljek (29.) Maksimilian; Norbert. — Torek (30.) Ferdinand, kralj; Feliks L., p. — Sreda (31.) Angelja M. dev.; Kančijan s tov. — Rožnik ali junij. — Četrtek (1.) Sv. Rešnje Telo. — Zadnji krajec 31. ob polnoči.

Sejmi.

Dne 29. majnika pri Sv. Duhu pri Lučanah in Sv. Trojici v Slov. goricah. Dne 31. v Lembergu. Dne 1. junija v St. Ilju pri Turjaku.

Loterijske številke.

Trst 20. majnika 1899: 49 28, 53, 4, 70.
Linc „ „ „ 48, 7, 73, 85, 2.

Zahvala.

„Kat. podp. društvo v Celju“ izreka iskreno zahvalo slav. pevskemu društvu, katero je čisti dobiček 50 gl. igre „Čevljar baron“ velikodušno darovalo podp. društvu za šolske potrebe. Bog plačaj vsem izbornim igralcem in sodelovalcem njih trud. Odbor.

Posestvo na prodaj.

V Savinski dolini blizu St. Pavia v Dolenjivasi hiš. št. 17 se proda posestvo obstoječe iz hiše, pri kateri je marof, svinjak, kozelc z 10 predelki, sadni vrt, 9 njiv z 56 mernikovo setvijo in travnikov, da se pridelata 150 stotov mrve; vse v ravnini. Več o tem in ceno pove lastnik

Lovrenc Markovšek

po domače Senčas v Dolenjivasi. (173) 1

Lepo posestvo na prodaj.

Isto leži blizu kolodvora v St. Jurju ob juž. žel. Posestvo meri nad 13 oravov in je v najboljšem stanu. Na posestvu je hiša z gospodarskimi poslopji, vse v najboljšem stanu. — Več pove Anton Dobovišek, Novavas, ip. St. Jurij ob juž. žel. (174) 2-1

Postranski zaslužek,

trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim, deloljubnim in stalno naseljenim osebam s prevzetjem zastopa domače zarovalne družbe prve vrste. — Ponudbe pod „1798“ Gradec, poste restante. (155)

Služba občinskega tajnika

s plačo 25 gl. na mesec, ter občinskega sluge s plačo 13 gl. 50 kr. na mesec se v Jurkloštru nad Laškem tem potom z opombo razpiše, da morata biti oba pridna delavca ter vešča svojega posla.

Kočijaža

spretnega pri konjih in zanesljivega pri vožnji, ki je vojaščine prost, sprejme takoj

Simon Kukec

(179) 2-1

v Laškem trgu.

Zahvala.

Najiskrenejšo zahvalo izrekam tem potom vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, kateri so o boleznih in ob smrti ljubljene soproga, gospoda

Jurija Agrež-a

me tolažili in mi skazali vsestransko sočutje. Iskrena zahvala čast. duhovščini, domačim in vsim, ki so se od daleč potrudili svojega soproga spremiti.

Posebna zahvala gospodom učiteljem, ki so se v tolikem številu spremstva udeležili in mu ginljivo nagrobno zapeli, kakor tudi tržanom žalskim in sploh vsem, ki so se pogreba udeležili. Priporočam ljubljene soproga v blag spomin.

Zalec, dne 23. maja 1899.

A. Agrež.

Slovenski medičar in voščar

priporoča svoje okusne in lepe izdelke, kakor raznovrstno medeno pecivo za birme, sv. Miklavža, božične in velikonočne praznike ter druge svečane prilike, vse po najnižjih cenah; posebno priporoča mnogovrstne tržne izdelke ter daja prodajalcem zdatni popustek.

Dobi se vsak čas jako dobra medica, najboljša vrsta liter 38 kr., druga vrsta po 24 kr.

Priporoča se slovenskemu ljudstvu na deželi, kamor bo pride pri birmovanju, sejme in cerkvene slavnosti.

Posebno pa priporočam velečastiti duhovščini kakor slav. občinstvu sveče po najnižji ceni iz pravega čebelnega voska po 2-45 K., II. vrsta po 2-20 K., kakor tudi raznovrstne voščene zavitke, svečice za božična drevesca itd.

Kupujem med (strd) v panjih za trganje, kakor tudi rumeni vosek po mogoče visoki ceni. (176) 4-1

Svoji k svojim!

Lorenc Pokorn

Celje, Gledališka ulica št. 3.

„Anti-Peronospora“

Numa Dupuy & Co., Dunaj

6/1, Windmühlgasse 33.

lahko raztopljivo sredstvo, lahko prenosljivo ter ima isti učinek kakor bakren vitriol mešan z apnom, je mnogo cenejše, prav nič ne zamaši brizgalnic. Eden zavoj zadostuječ na 1 hl mrzle vode, stane 30 kr.

Navodila zastoj in franko.

Glavna zaloga za Celje in okolico je pri 6-1 Jos. Matiču v Celju. (178)

Konzumno društvo

z neomejenim poročtvom v Vrpetih št. 2 pri Frankolovem ima svoj

občni zbor

dne 4. junija t. l. ob 3. uri popoldne.

DNEVNI RED:

- I. Pregled računov o delovanju z dne 31. decemb. 1898.
 - II. Glasom naših pravil izstop načelstva in nadzorstva.
 - III. Predlog razdružitve zadruge. (Na razpolago udom.)
- Vrpete, 25. majnika 1899. (177) 2-1
Konzumno društvo, Frankolovo, p. Vojnik.

Spomladansko sporočilo.

Svoji k svojim!

Anton Kolenc

trgovec v Celju

v „Narodnem domu“ in „pri kroni“

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu svojo bogato zalogo raznovrstnega

špecerijskega blaga

po jako nizkih cenah, kakor tudi vino, na debelo in drobno.

Naznanjam, da kupujem tudi letos, kakor vsako leto vsakovrstne cvetke, rastline in koreninice lepo v senci posušene, da lepo zeleno barvo obdrže, po najnižjih cenah. Kakor: lipovo cvetje, bezgovo cvetje, bezgovo gobo, arniko, kamilice, tisočrože, pepelnove glavičke, malinsno štopo, rožičke (Mutterkorn), plavice, malinove jagode itd., sploh vse rastline, cvetke in koreninice; tudi kupim vsake vrste deželnih pridelkov, kakor: oves, pšenico, rž, ječmen, ajdo, proso, konoplje, laneno seme. Ob času vsako sadje, vse deželne pridelke po najnižjih cenah. Vzamem tudi še fižol vsake vrste in vsako množino, kakor tudi jajca in kuretino. Kupim tudi suhe gobe, orehe, češplje, hruške, itd., vse po najnižjih cenah. — Častitim gg. duhovnikom naznanjem, da imam vsakovrstne pristno čebelno-voščene sveče v zalogi.

Imam tudi krompir za seme

v zalogi, rožni in beli

„Pri dobrem pastirju“!

Kupim vsake vrste jabolka.

Kupim vsake vrste jabolka.

KATHREINER-

Kneippova sladna kava.

Stara mamica, še meni!

Že leta sem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. — Pri živčnih, srcnih, želodečnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najpriljubljenejša kavina pijača v stotisočero rodovinah.

Kurje oči	Proizvoditelj M. HRNJAK, lekarnar.	Trda koža
Pravi Clavèn je dobiti v vsaki lekarni in drogeriji. 1 lončič 60 nvč., s pošto 75 nvč., Edino zanesljivo delujoče sredstvo „CLAVÈN“ s katerim si vsakdo v 3.—5. dneh brez bolečin za vedno more ozdraviti kurje oči, ozeblino, trdo kožo, bradavice, žulje, od znoja unete noge, pik čebele, ose, komarja itd. Pošilja se le po poštne povzetju ali če se pošlje denar v naprej. Preprodajalci dobè velikopopust. Glavna podruž. za Avstro-Ogrsko lekarnar A. Winger , Ilica 12, (155) Zagreb. 12—3		
Pozor!! „CLAVÈN“ je mast!!		Pozor!! „CLAVÈN“ je mast!!
Žulji	Proizvoditelj M. HRNJAK, lekarnar.	Ozebl- line

Na prodaj ali v najem.

Lepa hiša, v kateri je pekarija in žganjetočilnica v živahnem trgu, v katerem se nahaja c. kr. sodišče in drugi uradi, 20 minut od velike železniške postaje (j. žel.) Vsa podjetja v cvetočem prometu. — K hiši spadajo 2 kleti, prodajalnica, drvarnica, 5 svinjskih hlevov, I. nadstropje ima 3 sobe, kuhinjo in shrambo za jedila in dve podstrešni sobi. Poleg je tudi 1 oral 20 m vrta, sadovnjaka in vinograda, 1 oral 600 m lepega gozda in lepa kopalna hišica z naravnim vrelcem.

Prodaja se vse takoj s pohištvom in opravo vred za 5000 glđ. ali pa se da v najem.

Ponudbe naj se pošljejo gosp. Karol Kupferu v Št. Peter pri Zid. mostu, kateri daje tudi vsa pojasnila; 1400 dolg hranilnice, ostane lahko vknjižen. (169) 2—2

Dobre krme

več sto meterskih centov ima na prodaj (171) 2—2

Peter Majdič v Celji.

Dva učenca in dve učenki

krepke in zdrave, poštenih starišev zmožne slovenskega in nemškega jezika, sprejme takoj trgovina mešanega (185) 3-3 blaga Ivan Končan v Šoštanj.

Ose živinske odpadke

kosti, rogove, repove, parklje, dlako, mesina, ščetine, odrezke usnjarske, kupuje najbolje

(159) 2-2 Kmetijska tovarna v Zagrebu.

Kristijan Wolf

klobučar v Celji,

Kolodvorske ulice šte. 6

«pri cesarskem klobuku»

prodaja radi opustitve zaloge tujih inozemskih klobukov iste po jako znižanih cenah.

Nadalje priporoča najfinejše in lahke klobuke ter slamnike, jesenske lodnate in za turiste v različnih barvah. Svilene poslovne čepice od 30 kr. naprej, dobro znane domžalake slamnike za dečke od 15 kr. naprej. (152) 5—4

Dr. Al. Praunseis

okrožni in zobozdravnik
v Celju, Ringstrasse 9

vljudno naznanja,
da se je povrnil
iz Dunaja,

kjer je dovršil zobo-
zdravniški kurz o celi
zobozdravniški tehniki in

ordinuje za vse bolezni od
9.—12. ure dopoldne in od
2.—5. ure popoldne

— Svoji k svojim! —

Rafael Salmič

— urar v Celji —
v „Narodnem domu“

priporoča svojo veliko zalogo zlatih, tula-, srebrnih in nikelnastih žepnih ur za dame in gospode.
Velika izbira stenskih ur, budilk in ur z nihalom, najnovejše in najboljše, kakor tudi špecialitete vsake vrste po najnižjih konkurenčnih cenah.
Istotako priporoča najraznovrstnejša, za vsako priliko jako primerna darila v zlatu in srebru, kakor: verižice, ubane, prstane, zapestnice itd. itd.
Vsa popravila izvršujejo se dobro in ceno. — Postrežba točna.

Svoji k svojim!

IVAN REBEK

stavbeni in umetni ključar
v Celji
Poljske ulice šte. 14, v lastni hiši.

Priporočam se prečastiti duhovščini in slav. občinstvu za napravo vsakovrstnih del, spadajočih v mojo stroko, n. pr. napeljave vodovodov in strelvodov, hišne telegrafe in telefone, štedilna ognjišča vsake velikosti in kakovosti. Izdelujem nagrobne, predaltarske, vrtno in druge železne ograje, kakor tudi vrata, navadna in umetna dela.

Priporočam svoje na strojpletene mreže za ograjenje vrtov ali dvorišč, kakor tudi v varstvo velikih steklenih oken, n. pr. pri cerkvah itd. itd.

Načrti in proračuni brezplačno.

Vse po najnižjih cenah.

Svoji k svojim!

Kuverte priporoča tiskarna Drag. Hribarja v Celji.

Zacherlin

Ne v zavitkih
jedino pristen v steklenici!

To je v resnici neprekosljiva, radikalna pomoč proti vsakateri mrčesni nadlogi.

<p>Celje: Traun in Stiger Alojzij Walland Viktor Wegg Milan Hočvar Ferdinand Pelli Josip Matič Anton Ferjan Friderik Jakovitsch Fr. Rischlawy Karol Gela, lekarna Fran Zangger Fran Janesch Anton Kolenc M. Rauscher lekarna Topoljak & Pečnik Josef Srimz</p> <p>Braslovče: Ant. Plaskan Josip Paner</p> <p>Dobrna: Jos. Sikošek</p> <p>Hrastnik: Alojzija Bauerheim Konsumno društvo Josip Wouk</p> <p>Konjice: Fr. Kupnik</p> <p>Vojnik: Fr. Zottl</p>	<p>Gomilsko: I. Idvoršek</p> <p>Trg Lemberg: Franc Zupančič</p> <p>Laško: Andrej Elsbacher</p> <p>Planina: Lud. Schesche-ko F. Wambrechtsteiner</p> <p>Gornji Grad: Jakob Božic</p> <p>Poličane: Ferd. Ivanus A. P. Krautsdorfer Anton Schweiß</p> <p>Mozirje: Leopold Vukič</p> <p>Pristova: Marija Suppanz And. Suppanz</p> <p>Brežice: Fran Mathes Varlec & Umek</p> <p>St. Paul: Norbert Zanier</p> <p>St. Jurij: Fran Karlin J. F. Schescherko</p> <p>St. Lovrenc: Elja Turin</p> <p>Smarje: Josip Wagner Janz Löschnigg</p> <p>Trbovlje: Konsumno društvo J. M. Krammer Fran Pollak Rob. Stenowitz</p>
---	--

Ljubno: Fr. X. Petek
Janez Filipič

Sevnica: A. Fabiani
S. F. Schalk
Ludovik Smola
Zwenkel & Cmp.

Zibika: Janez Založnik
Ivan Novak

Videm: Anton Jaklin

Vitanje: Karl Tischler

Velenje: Adalb. Globočnik

Žalec:

Oelzova kava

je vsak bolj priljubljena ker napravi dan zdravo, slastno in tečno, užitno in hranilno.

Rdeči zavoji z belim trakom.